

YTTRANDE

Datum 2024-06-19
Ärendenummer 2024-POL000177

1 (7)

Finansdepartementet
Ert dnr: Fi2024/00894

fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ba.eu@regeringskansliet.se

Remiss. En ny organisation för förvaltning av EU-medel SOU nr 22:2024

Region Skåne har beretts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerat betänkande och önskar framföra kommentarer enligt nedan. Region Skåne yttrar sig över rubricerat betänkande utifrån det lagstadgade regionala utvecklingsansvaret.

Inledning

Region Skåne har bedrivit regional utveckling sedan 1999, först som pilotregion och därefter integrerat in ansvaret under ordinarie förvaltning. Utifrån det lagstadgade uppdraget om regionalt utvecklingsansvar finns det ingen annan aktör än regionerna som har det helhetsperspektiv för respektive regions unika förutsättningar. EU:s sammanhållningspolitik utgår från ett tydligt flernivåstyre där genomförandet av dess fonder och program i Sverige är nära integrerat och sammanflätat med det regionala utvecklingsuppdraget. Region Skånes yttrande tar sin grund i EU:s partnerskapsprincip om flernivåstyre och utgår från ovan beskrivna ansvar och uppbyggda erfarenheter för att säkerställa en ändamålsenligt och effektiv förvaltning av de EU-medel som tillfaller Sverige.

Med hänsyn till ovan samt de aktuella pågående och kommande utredningarna i regionfrågan (Fi 2021:10, SOU 2023:58, Fi 2022:18, SOU 2024:6, SOU 2023:04 och kommande utredning om den regionala utvecklingspolitiken) ser Region Skåne en risk för att det regionala perspektivet lämnas mindre utrymme, till förmån för en centralisering av ansvar vad gäller regional utvecklingspolitik. Med remissvaret på SOU 2024:22 vill Region Skåne betona att det regionala utvecklingsansvaret som ålagts Sveriges regioner enligt lag behöver vara en viktig parameter i agerandet på utredningen. Vi befarar att ett minskat regionalt inflytande över det som idag är ett viktigt regionalpolitiskt verktyg kan få konsekvenser för EU-medlens reella ändamålsenlighet och effektivitet.

Region Skånes synpunkter

Region Skåne vill lyfta nedanstående huvudbudskap inför att regeringen ska tillvarata utredningens slutsatser. Resonemangen vidareutvecklas och fördjupas vidare i yttrandet:

- Flernivåstyret och partnerskapsprincipen är grundpelare för EU-samarbetet och spelar en avgörande roll för träffsäkerheten av EUs medel. En centralisering av hanteringen av fonderna underminerar kraftigt denna grundläggande princip om EU:s funktionssätt.
- Region Skåne framhåller att regionerna har ett lagstadgat uppdrag att ansvara för regional utveckling och menar att ett effektivt och ändamålsenligt genomförande av EU:s fonder och program kräver tydligt regionalt inflytande.
- Region Skåne menar att utredningen är för smal i sin ansats för att kunna dra slutsatser kring hur fonderna bäst ska hanteras för maximal effekt av EU:s medel.
- Region Skåne tillstyrker förslaget om att samla förvaltningen av Regionalfonden, ESF+ och FRO under en myndighet. Det kommer sannolikt skapa synergier som innebär ökad ändamålsenlighet och effektivitet men kräver att Tillväxtverkets uppdrag breddas.
- Region Skåne säger med bestämdhet nej till utredningens bedömning att minska antalet Regionalfondsprogram. För att öka träffsäkerheten i de EU-medel som investeras behöver det regionala inflytandet över EU:s fonder stärkas.
- Region Skåne säger med bestämdhet nej till förslag att avskaffa Strukturfondspartnerskapens prioriterande roll. Region Skåne förespråkar en tillämpning av partnerskapsprincipen och flernivåstyret i hela programcykeln, vilket garanterar ett regionalt inflytande över det strategiska prioriteringsarbetet.

Regionalt utvecklingsansvar kräver regionalt inflytande och regional finansiering

Region Skåne ser det som positivt att nuvarande system ses över med målsättningen att skapa ett robust system för framtiden som maximerar nyttan av de EU-medel som tillfaller Sverige. Region Skåne är dock kritisk till den analys som utredningen ger av dagens system samt flera av de förslag för framtida praktiskt genomförande som presenterats. Region Skåne ser med oro på den förflyttning mot en ökad centralisering som utredningen föreslår och ser en risk att dagens flernivåstyre kommer att försvagas i den föreslagna förvaltningsmodellen. Tvärt emot utredningens uppdrag att utforma förslag som värnar och stärker Sveriges möjligheter att ta emot EU-medel ser vi att förslagen riskerar hämma tillämpningen av EU:s partnerskapsprincip, och som resultat av detta

inverka negativt på ändamålsenligheten och effektiviteten i nyttjandet av EU-medel.

Region Skåne vill framhålla att betänkandet behöver ta större hänsyn till att Sveriges regioner har ett lagstadgat ansvar för länets utveckling och tillväxt, ett ansvar som 2022 kompletterats med uppdraget att fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet. EU:s fonder är viktiga verktyg för genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den regionala nivåns inflytande över fonderna är viktigt för att säkerställa ett ändamålsenligt och effektivt genomförande.

Region Skåne vill uppmärksamma att vi ser utredningens smala fokus på kostnadseffektivitet i förvaltningen av medel, snarare än i kostnaderna i relation till programmets värdeskapande, som problematisk. Region Skåne ser att utredningen om en effektiv och ändamålsenlig hantering av EU-medel hade vunnit på att i större utsträckning involvera och bemöta inspel från de aktörer som har ansvar för regional utveckling. Detta hade ökat utredningens förståelse för de regionala stödsystemen och lett till förslag som är bättre lämpade för att skapa ett effektivt och ändamålsenligt användande av de EU-medel som tillfaller Sverige. Region Skåne befarar att ett minskat regionalt inflytande över det som idag är ett viktigt regionalpolitiskt verktyg kan få konsekvenser för EU-medlens reella ändamålsenlighet och effektivitet att svara upp mot regionala prioriteringar, behov och förutsättningar.

Regionerna förlitar sig på flera finansieringskällor för att utföra uppdraget som regionalt utvecklingsansvariga, här ingår regionala skattemedel, statliga medel (1:1 anslag) och de fonder som EU tillhandahåller inom ramen för sammanhållningspolitiken. EU-medlen är viktiga verktyg som möjliggör uppväxlingseffekter och riktade satsningar utifrån lokala och regionala behov. Det är av stor vikt att den regionala dimensionen och inflytandet kvarstår och stärks och inte försvagas enligt utredningens förslag. Fonderna under EU:s sammanhållningspolitik utgår, till skillnad från statliga medel, från en tydligt platsbaserad logik, och bör hanteras utifrån regionala behov och prioriteringar snarare än att de ska styras av nationellt identifierade intressen.

Det ömsesidiga beroendet mellan regionernas behov av EU-medel och fondernas behov av medfinansiering bör återspeglas i en ny förvaltning för EU-medel genom att regionerna ges mer inflytande i hela genomförandet. Enbart regionernas medfinansiering till Regionalfonden Skåne-Blekinge under föregående programperiod (2014 – 2020) uppgick till ca 175 miljoner kronor i direkt medfinansiering, vilket kan ställas i relation till de 500 miljoner kronor EU-medel som programmet omfattade. Därutöver tillkom ytterligare indirekt finansiering från regionerna genom diverse regionala intermediärer (klusterorganisationer, science parks m.fl.), som regionen i sin tur finansierar. I de fall där EU-medlen används för att växla upp de regionala utvecklingsmedlen måste inriktningen på fonderna och programmen ägas av regionerna för att undvika inlåsnings effekter. Regionerna kan inte antas medfinansiera ett genomförande av fonder som inte

är förankrade i de regionala utvecklingsstrategierna och de regionala och lokala behoven.

Region Skåne befarar att utredningen främst beaktat en kostnadseffektivisering av förvaltningen och inte uppmärksammat den centrala roll regionalt utvecklingsansvariga har i genomförandet av sammanhållningspolitiken. Presenterade förslag riskerar leda till att utredningen motarbetar sig självt i egenskap av minskad ändamålsenlighet för vad medlen ska åstadkomma. En kostnadseffektivisering måste även beakta hur nyttan påverkas eller bibehålls.

Region Skånes kommentarer på utredningens innehåll och förslag

7.6.1 En förvaltande myndighet för fonderna under sammanhållningspolitiken

Region Skåne Region Skåne tillstyrker utredningens förslag att sammanhållningspolitikens fonder samlas under en förvaltande myndighet.

7.6.2 Tillväxtverket som förvaltande myndighet för fonderna under sammanhållningspolitiken

Region Skåne tillstyrker utredningens förslag om att fonderna under sammanhållningspolitiken, Regionalfonden, ESF+ och FRO, ska förvaltas av Tillväxtverket. Detta under förutsättning att hela den verksamhet och uppdrag som idag faller under Svenska ESF-rådet omhändertas.

Region Skåne delar utredningens argument kring synergier och skalfördelar. Vi ser det som viktigt att kompetensförsörjningsområdet samlas under en förvaltande myndighet och att medlen från ESF+ och Regionalfonden fortsätter ha en tydlig regional prägel. Det är viktigt att värna Svenska ESF-rådets kompetens och funktion inom Tillväxtverket samt att samverka med regionalt utvecklingsansvariga förtydligas och stärks.

Region Skåne ser att Tillväxtverkets uppdrag kommer att behöva breddas för att inkludera de verksamhetsområden, uppdrag och arbetsätt som idag faller under ESF-rådet. För att säkra ett fortsatt gott genomförande av Socialfonden är det viktigt att Tillväxtverket bibehåller och utvecklar den kompetens och de kontakter som ESF-rådet byggt upp.

Som ett led i att Tillväxtverkets uppdrag breddas föreslår Region Skåne att samverka med regionerna bör förtydligas i myndighetens instruktioner (1.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket). Som utredningen också lyfter fram är genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik i Sverige nära integrerad med den regionala utvecklingspolitiken. I det regionala utvecklingsansvaret ingår att regionerna ska ”fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet och tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt”. Vi ser därför att förordningsändringarna bör innehålla en hänvisning även till regionerna.

Förvaltande myndighets nya roll kräver ny kompetens och ny organisering

Enligt förslaget i SOU 2024:22 ska Tillväxtverket ges en ny roll att agera bedömare utifrån sakinnehåll och regionala strategier, samtidigt som myndigheten ska behålla sina nuvarande uppgifter. För att möta det breddade uppdraget behöver Tillväxtverket stärka sin kompetens och expertis kring exempelvis affärsutveckling, innovation, näringslivsfrågor, grön omställning och smart specialisering i praktiken (utifrån hur förordning och program är utformade 2021–2027).

Regionalt utvecklingsansvariga är experter på sina respektive geografiska områden och har sakexpertis inom flera, för fonderna, relevanta sakområden. Vi som regionalt utvecklingsansvarig aktör har förståelse för områdets framtida riktning och nära kontakt till det ekosystem för utveckling som finns i regionen i form av näringsliv, akademi och intermediärer.

7.6.4 Antalet program under Eruf bör minska

Region Skåne säger med bestämdhet nej till utredningens bedömning att minska antalet Regionalfondsprogram.

Förutsättningarna för en hållbar regional utveckling varierar mellan olika delar av landet vilket kräver ett territoriellt perspektiv för säkra ett ändamålsenligt och effektivt genomförande av EU-medlen. Det är därför viktigt med ett fortsatt regionalt och lokalt inflytande över hur EU-medlen riktas. Region Skåne ser en risk i betänkandets bedömning där det regionala perspektivet lämnas mindre utrymme, till förmån för en centralisering av ansvar vad gäller utvecklingspolitik. Region Skåne ser att EU-medlen fortsatt behöver vara ett regionalpolitiskt verktyg snarare än ett verktyg för nationellt identifierade satsningar.

7.8 Förslag avseende systemet med regionala strukturfondspartnerskap

Utredningen framhåller kritik gällande nuvarande system med strukturfondspartnerskap och att dess funktion, uppdrag och konstruktion hämmar en effektiv och rättssäker hantering av EU-medel. Region Skåne ser det som positivt att nuvarande system ses över med målsättning att skapa ett robust system för framtiden som möjliggör störst möjliga nytta för de EU-medel som tillfaller Sverige.

Region Skåne är dock kritisk till den analys som utredningen ger av dagens system samt flera av de förslag för framtida praktiskt genomförande som presenterats. Tvärtemot utredningens uppdrag att utforma förslag som värnar och stärker Sveriges möjligheter att ta emot EU-medel ser vi att förslagen riskerar hämma regionalt inflytande och tillämpningen av partnerskapsprincipen, och som resultat av detta inverka negativt på ändamålsenligheten och effektiviteten i nyttjandet av EU-medel. Region Skåne ser att förslagen bygger på en analys som inte tillräckligt tar det regionala utvecklingsuppdraget och den regionala utvecklingspolitiken i beaktande. Ändamålsenlighet uppnås då det viktiga regionala och lokala inflytande som ligger till grund för implementeringen av fonderna efterlevs.

7.8.1 Förslag till förändring av systemet med regionala

strukturfondspartnerskap: regionala referensgrupper

Region Skåne säger med bestämdhet nej till utredningens förslag att avskaffa Strukturfondspartnerskapens prioriterande roll. Region Skåne förespråkar en tillämpning av partnerskapsprincipen och flernivåstyret i hela programcykeln, vilket garanterar ett regionalt inflytande över det strategiska prioriteringsarbetet.

Region Skåne säger därför med bestämdhet nej till utredningens förslag att dagens strukturfondspartnerskap omvandlas till regionala referensgrupper helt utan insyn och mandat i beslutsprocessen. Region Skåne framhåller istället att nuvarande strukturfondspartnerskap bör omvandlas till regionala beslutsgrupper med en sammansättning liknande dagens partnerskap. Regelverket för EU:s fonder ställer krav på att aktörer från lokala och regionala myndigheter, näringslivets och arbetsmarknadens organisationer samt företrädare för civilsamhället ska vara involverade under hela programcykeln. Region Skåne menar att detta alternativ bättre möter EU:s kravställning.

Region Skåne framhåller vikten av att framtida partnerskap, oavsett exakt juridisk benämning, har en nära koppling till det regionala utvecklingsuppdraget. Vi förespråkar att man säkerställer en tydlig delegering av beslutsrätten från förvaltande myndighet där partnerskapen ges mandat att prioritera av förvaltande myndighet utvalda insatser. Den organisationsform som benämns i utredningen är *förmedlande organ*. Vi menar att förslaget svarar upp väl mot synpunkterna från den revision som utförts av EU-kommissionen samtidigt som man bibehåller de breda partnerskapens lokala och regionala kännedom och möter kravställningen om tillämpning av partnerskapsprincipen och flernivåstyret i hela programcykeln.

Region Skåne ser det som positivt att utredningen lyfter vikten av förtydligad rollfördelning mellan ansvariga förvaltande myndigheter, strukturfondspartnerskapen och regionalt utvecklingsansvariga. En tydligare rollfördelning kan stärka flernivåstyret och partnerskapsprincipen och bör vara ett prioriterat första steg i omvandlandet av partnerskapen. Som ett led i detta kan gemensamma rutiner och kriterier fastställas för att möta behoven kring ökad transparens, likvärdighet och objektivitet och stärka systemets legitimitet och ändamålsenlighet. Detta arbete bör göras i nära dialog med regionerna och partnerskapen.

Det nya systemet i praktiken

För att säkra programgenomförandet ser Region Skåne att samtliga förslag till förändringar bör träda i kraft den 1 januari 2028. Region Skåne ser att man behöver beakta de risker som en förändrad organisering kan innebära för implementeringen av fonderna i nuvarande programperiod.

Regionalt utvecklingsansvarigas roll i utlysningssfasen bör stärkas

Region Skåne menar att en ändamålsenlig och strategisk utlysningssplanering ska utgå från regionernas expertis och vill framhålla betydelsen av att regionalt utvecklingsansvariga får en framträdande roll genom hela genomförandet.

Regionerna behöver därmed ingå även i det som beskrivs som *fas 1 inför utlysning*.

Tvärtemot utredningens förslag ser Region Skåne inte att det är tillräckligt, för ett effektivt programgenomförande, att regionerna endast har inflytande över det sista steget som föreslaget i utredningen; vilka projekt de väljer att medfinansiera. Inflytandet måste också sträcka sig från delaktighet i programskrivande via utlysningsplaner till utlysningstexter och slutligen inflytande i urvalet av insatser inom ramen för det nuvarande regionala samrådet och strukturfondspartner-skapens prioriteringsuppdrag.

Mobiliseringsarbetet bör knytas till regionalt utvecklingsansvariga och partnerskapen

För att förbättra mobiliseringsarbetet föreslår vi att regionerna som regionalt utvecklingsansvariga och partnerskapen fortsätter att ha det primära ansvaret för mobilisering och strategiskt utlysningsarbete. Detta baseras på regionernas och partnerskapens nära koppling till, och kunskap om lokala och regionala behov samt etablerade forum där aktörssystem och projektägare aktivt deltar. Utifrån regionernas roll i genomförandet som ansvarig för regionalt samråd och potentiell medfinansiering ser vi detta som ett naturligt led.

Det regionala samrådets roll och betydelse måste förtydligas

Betänkandet föreslår att Tillväxtverket inför beslut om vilka projekt som ska tilldelas fondmedel skriftligen ska samråda med berörd region. Region Skåne föreslår att partnerskapen ska omvandlas till regionala beslutsgrupper med rätt att prioritera och framhåller därför att det därmed även fortsatt ska vara partnerskapen som samråder med berörd region.

Vidare ser vi att betänkandets beskrivning av det regionala samrådet behöver förtydligas. Region Skåne framhåller att om det regionala samrådet ska vara relevant behöver regionerna ges möjlighet att tycka till om de enskilda projekten.

Anna Jähnke
Ordförande

Anna Pettersson
Utvecklingsdirektör